

vestrum», 1324, 1334, 1358 (*InuLC*) que cita del Nebrissa català «*monipoli* dels que venen: *monipolium*; *monipodi* en altra manera: *conspiratio*»; *manimpòlit* ross. S. XVI 'combinació il·lícita' (*EUC* XVII, 80); fins avui segueix popular en el sentit de 'tripijoc, manifestaria'; el meu pare (1928) recordava uns regidors barcelonins de 1890 i tants que deien parlant en llur pseudo-castellà, que havien hagut de destituir cert empleat de l'Ajuntament «porque hacía muchos *monopolios*», semblantment bearn. *manipòli* 'intriga' (Palay); una altra deformació en JRoig: «fiu jurament / --- / may muller pendre / --- / ni may paraula, / rahonament, / mot, parlament, / d'elles sentir, / ni may oír / lur *malenpòli*», «De fet vingueren / les ancianes / e novençanes / al Capitoli, / ab *malempoli* / e avalot, / a dir lur vot / ab brams e crits: / si los marits / dos ne volien, / elles pendrien / cascuna tres, / encara més», JRoig (*Spill*, 15581, 7910). *Monopolitzar* [Lab. 1840; *monopolitzador*, -ització]; *monopolista* [id.]; *monopolisme*.

Monòpter. *Monorim*. *Monosèpal*. *Monosíl·lab* [Belvitges: -bo]; *monosíl·labc* [Lab. 1840]; *monosíl·labisme*. *Monosperm*. *Monòstic*, amb *στύχος* 'rengle'. *Monòstrofe* [Lab. 1840]. *Monotèic*. *Monoteisme* [1868, *SLitCosta*]. *Monotip*; *monotípic*; *monotipista*. *Monotonia* [Lab. 1840]; *monòton* [id.]. *Monotrema*. *Monovalent* [Fontserè, add. al *DOrt.*].

¹ L'estany és a la ratlla de la Vall d'Aran, quasi tan freqüentat pels pescadors i caçaires d'una vall com de l'altra. La pronúncia dels aranesos és amb sonora, la dels vells boïnesos amb ç; avui a la Vall de Boí s'ha restablert en part la sonoritat, i a un vessant i altre sovint se sent africac *yg*. — ² Com és sabut tota q passa a ó davant n en els bisbats d'Elna i Girona, roman ó a la resta, amb certa fluctuació a favor d'allò a la zona limítrofa. En el cas present tinc anotada alguna excepció local en tots dos sentits: *Font del móyzo* pall. (Altron, 1964), *el Móyzo* NP a Cervera del Maestrat, però *móyza*, *móyzes* a Benafigos i St. Mateu (1961). En ross. sento (1960) *múyžas* pel SE., cap a Argelers, però *móyžas* al NE., St. Cebrí, St. Hipòlit, que deu ser pron. deguda a les moltes de Bna. que passen cap allà. — ³ Notem l'expressió humorística: «s'ha decidit a ser monja de Sant Agustí, que 'ls agrada ser dos caps en un coixí», Feliu i Codina (1875, *La Dida*, p. 95). — ⁴ *Muyžéta* d'un cap a l'altre de la Vall d'Aran (*Voc. Ar.*, 86); *mountseto* Carcí (Lescage); *mondzeto* llell. (Béronie-V.); *mounjéte* bearn. (Palay; Lespy, s. v. *coeytiu*). — ⁵ Més que de la definició «*mounjetos*: petits haricots, nonnettes» etimològitzant, car també dona *mounjo carantilhouno* precisament com «le haricot na in», hem de fer cas de les frases citades «*manjàn de mounjos*: nous mangeons des haricots» i ahora «l'estoufet de *mounjetos*: un plat de haricots» i, en ambient més rústic, hi llegim, s. v. *batre*: «anàn batre las *mounjos*: nous allons dépiquer les haricots». — ⁶ *MUNDIARE, bo i definit frescament «alubia mondada», *DiccEtim.*, 4485. — ⁷ Alguna cosa d'això hi ha de ser verament; el Cant v de

Nerto es titula *La Mourgo*, però el que hi llegim és «A l'abadié de Sant Cesari / li *mounjo* dison lou rousari» (v. 2), i després «la jouino *mourgo* ansin moustrai» (v. 160) traduït *la nonnain*, i en els altres dos passatges «nonne»; *mourgo* i *mourgueto*, de nou, parlant de Nerto, en el v. 349 i v. 130, 131, 154. — ⁸ Una altra frase, aquesta argòtica: «abroncar-se la *mongeta*» 'alçar-se una baralla en una reunió de peces', barandes o pinxos (carta de PComorines a Massó i Torrents des del Castell, 15-II-1897). ⁹ Pronunciat *mužólas*: és doncs falsa l'accentuació *mònjoles* que *AlcM* atribueix a Mieres: el meu informant de St. Aniol, que hi viu des de jove, era justament fill d'aquell poble veí. — ¹⁰ En algun lloc s'arribà fins a designar així una mera capella rústica, que aquest deu ser l'origen del nom de la grandiosa Vall de *Monestero*, que puja des de la capella de l'Estany de St. Maurici (Espot) cap al Gran Peguera. — ¹¹ No hi ha altra pronúncia legítima (fora del val.) que *munásti*, *mo-*, amb -r muda; estranya incorrecció la de JMde Sagarra, que feia rimar *monestir* amb *sañir* i el posava en hiatus impossible en el seu *Comte Arnau*, pp. 46, 259, 324. — ¹² La localització empordanesa d'Eiximenis ens podria fer pensar en els costers de Vilajuïga, Peralada o Sant Pere de Roda; la freqüent presència i arrelament en fonts valencianes o de l'Ebre, podria suggerir Vall-digna, Portaceli o Scala Dei, tots ells terres de grans vins. Si fos d'aquestes terres inclús es podria pensar en una evolució mossàrab d'un adjectiu *MONASTERIALIS. — ¹³ Del superlatiu d'*ὀλιγος* 'poc', és a dir, *ὀλιγιστος*, es va pendre *oligist*; compost d'aquest és *oligocèn* (amb *καίνος*). — ¹⁴ Corregiu en el *Dfa*. l'err. tip. *monocaci*.

LLISTA CORRELATIVA DE DERIVATS I COMPOSTOS: *mongeta*, *monja* 'mongeta', *cara-de-monja*, *mongetes seques*, *mongetes tendres*, *mongets*, *mongetó*, *mongetada*, *mongetam*, *mongetar*, *mongetera*, *mongi*, *mongeta* 'gavina', 'caragol', *monjoles*, *mongia*, *monestir*, *monastrell*, *monastell*, *morastell*, *morastrell*, *monger*, *mongeria*, *mongessa*, *mongil*, *mongina*, *mongiu*, *mongivol*, *monjada*, *monjam*, *monjum*, *monjòrum*, *monacal*, *monegal*, *monacat*, *monaquisme*, *monàstic*, *mòndada*, *monadisme*, *monadologia*, *monisme*, *monista*, *monarca*, *monarquia*, *monàrquic*, *monarquisme*, *anarquia*, *anàrquic*, *anarquista*, *anarquisme*, *anarcoide*, *anarco-sindicalista*, *oligarquia*, *oligàrquic*, *oligarca*, *monadelf*, *monandre*, *monaxial*, *monobàsic*, *monoblepsia*, *monocarpellar*, *monocasi*, *monocèfal*, *monocicle*, *monoclamidi*, *monocle*, *monocular*, *monocord*, *monacord*, *manacord*, *monocotiledoni*, *monocrom*, *monocromàtic*, *monodàcil*, *monodels*, *monodia*, *monòdic*, *monòdic*, *monofagia*, *monofille*, *monofòbia*, *monoflàmic*, *monofongar*, *monogàmia*, *monògam*, *monogàmic*, *monogènia*, *monogènesi*, *monogènic*, *monogènètic*, *monogènisme*, *monogenista*, *monògin*, *monògina*, *monogínia*, *monografia*, *monogràfic*, *monògraf*, *monografista*, *monograma*, *monogramàtic*, *monoic*, *monòleg*, *monologar*, *monologuista*, *monòlit*, *monolític*, *monomania*, *mono-*